

DATUM
2022-01-14
ERT DATUM
2021-10-13

DIARIENR
2021/207-4
ER BETECKNING
N2021/02580

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Enklare regelverk för mikroföretagande

Statskontoret redovisar i detta remissvar synpunkter på utredningens förslag om Regelrådet samt andra aspekter av myndigheternas arbete med regelförenkling (kap 5 och 6 i utredningen). Övriga delar av betänkandet behandlas inte i remissvaret. Nedan redovisas våra synpunkter i korthet:

- Statskontoret bedömer att några av utredningens förslag om förenkling av myndighetens tillämpning är svåra att stödja utan kompletterande analys. Innan fler myndigheter får förenklingsmål i sina regleringsbrev, bör exempelvis resultatet av liknande styrning som genomförts tidigare analyseras. Statskontoret bedömer också att det behöver definieras tydligare vad den ”handläggnings- och kvalitetsgaranti” för myndigheterna som utredningen föreslår skulle innebära konkret.
- Statskontoret avråder från att införa en återremitteringsrätt för Regelrådet. Däremot tillstyrker Statskontoret förslaget att Regelrådet som regel ska granska konsekvensutredningar från EU.
- Statskontoret avråder från några av de förändringar som föreslås för kraven på konsekvensutredningar. Vad gäller förslaget att använda en proportionalitetsprincip välkomnar Statskontoret själva ansatsen, men bedömer att förslaget är felriktat.
- Statskontoret avråder från att inrätta ett kansli vid Regeringskansliet för att hantera regelförenklingsfrågor. De föreslagna arbetsuppgifterna bör i stället höra till en förvaltningsmyndighet, exempelvis Regelrådet eller Tillväxtverket. Statskontoret tillstyrker däremot förslaget om en statsråds- eller statssekreterargrupp för att hantera regelförenklingsfrågor.

Förslag på förenklingar av myndighetens tillämpningar av regler (kap 5)

Utredningen föreslår att regeringen ska styra förvaltningsmyndigheternas förenklaringsarbete genom att föra in mål för förenkling i instruktioner och regleringsbrev. Statskontoret konstaterar att flera myndigheter redan har eller har

haft liknande krav i sina regleringsbrev. Innan detta styrmedel används för fler myndigheter enligt utredningens förslag, bedömer Statskontoret att det är lämpligt att göra en analys av utfallet hittills.

Vidare föreslår utredningen att myndigheterna ska ha en ”handläggnings- och kvalitetsgaranti.” Utredningen specificerar dock inte närmare vad en sådan garanti skulle innebära. Otydligheten gäller både vilka aspekter av myndigheternas handläggning som skulle omfattas av en sådan garanti, och vad en sådan garanti innebär juridiskt. Så länge inte begreppet definieras tydligare bedömer Statskontoret att det är olämpligt att införa ett sådant krav på myndigheterna.

Förslag som rör Regelrådet och arbetet med konsekvensanalyser (kap 6)

Utredningen föreslår att Regelrådet ska få utökade mandat och resurser. Statskontoret konstaterar dock att utredningen inte föreslår någon grundläggande förändring av Regelrådet arbetsuppgifter, liksom tidigare ska huvuduppgiften bestå av att granska konsekvensutredningar av regler.

Utredningen föreslår att Regelrådet ska få en återremitteringsrätt. Det innebär att i de fall som Regelrådet bedömer att en konsekvensutredning inte motsvarar kraven i den styrande förordningen så bör de relevanta beslutsfattarna inte kunna gå vidare i beredningen av beslut om förslaget förrän ett nytt förslag har utarbetats som innehåller en konsekvensutredning som håller sådan kvalitet som bedöms vara acceptabel av Regelrådet. Statskontoret bedömer att en återremitteringsrätt för Regelrådet skulle vara alltför ingripande jämfört med den eventuella nyttan, och avråder därför från att införa en sådan. Den förmodade positiva effekten är att kvaliteten på konsekvensutredningarna skulle bli bättre, och att avgörande beslut därmed kan fattas med ett bättre beslutsunderlag. Det finns dock ingen garanti för att själva *besluten* därmed kommer att bli annorlunda, precis som idag kommer det att vara beslutsfattaren som avgör vilken hänsyn, om någon, som tas till konsekvensanalyserna. Däremot skulle ett återremitteringskrav i vissa fall sannolikt göra att det blir mer omständligt och få som följd att det tar längre tid att fatta beslut. En jämförelse kan göras med Lagrådet, som bland annat har till uppgift att granska huruvida lagförslag är förenliga med grundlagarna. Även om Lagrådet avråder, finns det ingen skyldighet för regeringen eller Riksdagen att följa Lagrådets yttranden. Med andra ord har inte heller Lagrådet återremitteringsrätt.

Utredningen föreslår vidare att Regelrådets arbete bör vägledas av en proportionalitetsprincip, så att problem som har störst betydelse omfattas av en mer omfattande konsekvensanalys. Statskontoret instämmer i att en sådan princip vore välkommen. För att en sådan princip ska få genomslag måste dock förordningen som styr myndigheternas arbete med konsekvensutredning förändras. Att enbart förändra Regelrådets prioriteringar förändrar inte kraven på konsekvensanalyserna som myndigheterna och andra regelgivare ska göra.

Utredningen föreslår också att det i konsekvensanalyser ska vara obligatoriskt att bedöma hur förslagen påverkar företagens innovationsförmåga, samt om det är möjligt att pröva regeln i en så kallad ”regulatorisk sandlåda”. Statskontoret avråder från att införa dessa krav. Statskontoret bedömer att det krävs specifik kompetens för att kunna göra denna typ av bedömningar. Det är orealistiskt att förvänta sig att alla regelgivare och utredningskommittéer ska ha tillgång till den kompetensen. Sannolikt fångas dessa aspekter bättre upp av berörda företag, eller deras organisationer, vid remissförfaranden.

Utredningen föreslår vidare att konsekvensanalyserna ska ange hur och när den föreslagna regeln ska utvärderas. Statskontoret bedömer generellt att det behövs mer regelbunden utvärdering och omprövning av statens insatser på olika områden.¹ I det sammanhanget är utredningens förslag om regelbunden utvärdering ur ett regelperspektiv, som är utredningens fokus, också välkommet. Däremot bedömer Statskontoret att det kan vara mer lämpligt att konsekvensutredningarna *resonerar* kring framtida utvärderingar, än att de lämnar exakta utfästelser om hur och när en utvärdering ska genomföras. Skälen till detta är flera. Ett skäl att det inte är säkert att alla lagar och regler på ett meningsfullt sätt kan utvärderas ur ett regel-förenklingsperspektiv. Ett annat skäl är att exempelvis kommittéer som författar SoU:er är tillfälliga juridiska konstellationer, som inte kan förbinda andra aktörer till framtida utvärderingar. Ett tredje skäl är att det kan tillkomma externa faktorer som kan påverka lämpligheten av att genomföra en utvärdering. Om exempelvis en fristående aktör som Riksrevisionen genomför en granskning som rör en viss regel, är det sannolikt resursineffektivt att låta utvärdera den ur ett förenklingsperspektiv strax därefter.

Statskontoret instämmer i utredningens förslag att Regelrådet löpande bör granska de konsekvensutredningar som görs på EU-nivå (se Statskontoret 2018:1).

Förslag om utökad utvärdering och hur den ska organiseras

Utredningen föreslår olika förändringar i Regeringskansliets och myndigheternas sätt att arbeta med regelförenklingsfrågor. Utredningen föreslår att det inrättas ett kansli för förenklingspolitiken inom Regeringskansliet. Kansliets arbetsuppgifter skulle exempelvis bestå av att samordna uppföljningen av de förenklingspolitiska målen, ansvara för att en årlig plan för utvärdering upprättas, ta emot anmälningar om behov av förenklningar, samt att leda utvärderingar enligt den upprättade planen. Utöver kansliet för förenklingspolitik föreslår utredningen att en statsråds- eller

¹ Se exempelvis Statskontorets skrift ”Perspektiv på omprövning”, i serien Om offentlig sektor, utgiven 2021, eller Statskontorets remissvar till SOU 2018:79, Analyser och utvärderingar för effektiv styrning.

statssekreterargrupp införs, för att förankra förenklingsarbetet på en hög politisk nivå.

Statskontoret bedömer att de flesta av de arbetsuppgifter som föreslås för ett nyinrättat kansli inom Regeringskansliet i stället bör genomföras av en myndighet. Utredningen *Analys och utvärderingar för effektiv styrning (SOU 2018:79)* övervägde olika sätt för att organisera regeringens analys- och utvärderingsverksamhet. Utredningen bedömde alternativet att låta Regeringskansliet få ett större direkt ansvar för utvärdering och analys som mindre lämplig, bland annat eftersom det strider mot den svenska förvaltningsmodellens uppdelning mellan Regeringskansliet och förvaltningsmyndigheterna. Utredningen konstaterade också att resurser som byggs upp inom Regeringskansliet för analys lätt kan komma att trängas undan, eftersom Regeringskansliets arbete i så hög grad präglas av dagsaktuella frågor. Statskontorets bedömning är att samma skäl talar emot placeringen av ett kansli för förenklingspolitiken vid Regeringskansliet. Sannolikt skulle de flesta av de föreslagna arbetsuppgifterna för detta kansli bättre kunna utföras av Regelrådet och/eller Tillväxtverket. På så sätt skulle också arbetet kunna bedrivas mer långsiktigt än vid ett kansli, som per definition är ett tillfälligt organ.

I Statskontorets utredning om Regelrådet² konstaterades att det i Sverige saknas en instans med mandat att prioritera i målkonflikter som ofta uppstår mellan regelförenkling och andra uttalade mål. I Danmark finns däremot olika kommittéer av ministrar där förenklingsbehov kunde dömas av mot andra behov. Statskontoret bedömer att en statsråd- eller statssekreterargrupp för förenklingsfrågor, som den aktuella utredningen föreslår, skulle kunna underlätta förenklingsarbetet i Sverige. Beslutet att inrätta en sådan grupp kan dock i sig bara fattas genom en politisk prioritering av regelförenklingsarbetet.

Utredningen lämnar också relativt detaljerade förslag över hur regler ska utvärderas i olika faser, ex-ante, vid uppkomna behov, samt ex-post. Enligt utredningens konsekvensanalys skulle ungefär 25 sådana utredningar av förenklingsbehovet genomföras varje år, med en genomsnittlig resursåtgång motsvarande en persons arbetsår. Med andra ord föreslår utredningen att en permanent utvärderingsfunktion ska kunna utvärdera hela statsförvaltningen utifrån ett visst *tematiskt* perspektiv. Detta kan jämföras med övriga analys- och utvärderingsmyndigheter, som oftast är knutna till ett specifikt politikområde. Statskontoret har inga synpunkter på ansatsen i sig. Däremot bedömer Statskontoret att förhållandet mellan den tänkta regelutvärderingen och övrig, existerande utvärderings- och analysmyndigheter bör analyseras närmare. Detta både för att undvika dubbelarbete, och risken för otydlig styrning av de myndigheter som utvärderas.

² *Fler uppgifter för Regelrådet. Bör rådet arbeta mer med EU-lagstiftning och digitalisering?* Statskontoret 2018:1.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende.
Utredningschef Matilda Ardenfors och utredare Karl Nilsson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Karl Nilsson